תלמוד בבלי · מפרשים על המסכתות הקטנות · נוסחאות כ״י

נוסחאות כ״י על מסכת סופרים

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

נוסחאות כ״י על מסכת סופרים

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/נוסחאות-כי-על-מסכת-סופרים/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ב 5
הלכה ד 5
הלכה ה 5
הלכה ו 5
הלכה ח 5
הלכה ט 6
הלכה י 6
הלכה יא 6
הלכה יב 6
הלכה יג 6
הלכה יד 6
פרק ב 6
הלכה א 6
הלכה ב 7
הלכה ג 7
הלכה ד 7
הלכה ה 7
הלכה ו 7
הלכה ז 7
הלכה ח 7
הלכה ט 7
הלכה יא 7
פרק ג 7
הלכה א 7
הלכה ד 8
הלכה ה 8
הלכה ו 8
הלכה ז 8
הלכה ט 8
הלכה י 8
הלכה יא 8
הלכה יב 8
הלכה יג 8
הלכה יד 8
הלכה טו 9
פרק ד 9
הלכה ד 9
הלכה ו 9
הלכה ז 9
הלכה ט 9
פרק ה 9
הלכה א 9
הלכה ב 9
הלכה ג 9
הלכה ד 9
הלכה ח 9
הלכה ט 10
הלכה י 10
הלכה יא 10
הלכה יב 10
הלכה יג 10
הלכה יד 10
הלכה טו 10
הלכה טז 10
פרק ו 10
הלכה ג 10
הלכה ד 10
פרק ז 10
הלכה א 10
פרק ט 11

הלכה ג 11
הלכה ד 11
הלכה יא 11
פרק י 11
הלכה ד 11
הלכה ה 11
הלכה ז 11
פרק יא 11
הלכה א 11
פרק יג 11
הלכה א 11
הלכה ח 11
הלכה י 11
הלכה יג 12
פרק יד 12
הלכה ג 12
הלכה ד 12
הלכה ז 12
הלכה יא 12
הלכה יב 12
הלכה יד 12
הלכה יח 12
הלכה יט 12
פרק טו 12
הלכה ו 12
הלכה ז 13
הלכה י 13
פרק טז 13
הלכה ו 13
הלכה ח 13
הלכה ט 13
הלכה יא 13
הלכה יב 13
פרק יז 13
הלכה א 13
הלכה ג 13
הלכה ה 13
הלכה ט 13
הלכה י 13
פרק יח 14
הלכה א 14
הלכה ב 14
הלכה ג 14
הלכה ו 14
פרק יט 14
הלכה ז 14
הלכה ח 14
הלכה י 14
הלכה יא 14
פרק כ 14
הלכה א 14
הלכה ו 15
הלכה ח 15
הלכה ט 15
הלכה יא 15
הלכה יב 15
פרק כא 15
הלכה ד 15
הלכה ו 15
הלכה ט 15

פרק א

הלכה א

(**הל"א**) **חיה** טמאה ולא תופרין אותן בגידין ולא כורכין בשערן הל"מ שיהיו כתובין (וכו') ותופרין בגידין טהורים וכורכין בשערות טהורין וכותבין בדיו שהרי יש לו סמך מן:

הלכה ב

(**הל"ב**) (שאל כו' עד מכאן שכותבין ליתא וה"ג) כותבין על (וכו'):

הלכה ד

(**הל"ד**) שער ואם שינה בזה ובזה אל יקרא בו:

הלכה ה

(**הל"ה**) **דיפתרא** ולא ע"ג פינקס ולא (וכו') בקנקתום ולא נותנים קנקתום בדיו אמר ר' יעקב משום ר"מ נותנין קנקתום בדיו אמר ר' יהודה היה ר"מ אומר כותבין תורה בקנקתום חוץ מפרשת סוטה א"ר יעקב לא היה אומר כן אלא חוץ מפרשת סוטה שבמקדש מפני שהיא נמחקת א"ר שמעון בן אלעזר משום ר"מ שאמר משום ר' ישמעאל שנותנין קנקתום בדיו:

(**נ"א כנ"ל עד**) **לא היה אומר חוץ מפ' סוטה אלא שבמקדש מפני שהיא נמחקת א"ר שמעון בן לקיש משום ר"מ משום ר' ישמעאל שנותנים קנקתום בדיו** (**ואפשר שבדפוס שלנו נשמט מן קנקתום בדיו עד קנקתום בדיו**. ועי' עירובין דף יג סוטה רף כ'):

הלכה ו

(**הל"ו**) לשון בכל הכתובים:

(**נ"א**) **אין** כותבין עברית ולא מדית ולא עילמת ולא יונית שבעים זקנים כתבו התורה לתלמי המלך כתיבה יונית והיה אותו היום קשה לישראל כיום שעשו את העגל שלא היתה תורה יכולה להתרגם כל צרכה:

י"ג דברים שינו (וכו' ושבנתיים ליתא):

הלכה ח

(**הל"ח**) **ואבלה** שם (ליתא בכ"י וכן ליתא בירושלמי פ"א דמגילה וכ"כ בתוס' הרא"ש במגילה בשם רשנ"ם דל"ג אבלה דלא שינו אלא ארדה אבל נבלה קאי לעם ע"ש):

ישבו בארץ כנען ובארץ מצרים שלשים:(נ"א) מצרים ובשאר ארצות שלשים:

מאות שנה לא חמד (ושבנתיים ליתא וכן ליתא בירושלמי שם ומכילתא פרשת בא ומכוון מספר י"ג דברים):

הלכה ט

(**הל"ט**) **בתורתן** של אלכסנדרים:

הלכה י

(**הל"י**) **ואיזהו** תרגום כגון יגר שהדותא וחביריו:

(**נ"א**) **עברית** שכתבו תרגום שכתבו עברית האזינו שעשו רצוף או שעשו את המסורג (ומ"ש בתחלת ההלכה כל התורה כו' עד עברית שכתבו ליתא):

הלכה יא

(**הלי"א**) **כל** הספר ושייר בו פחות מדף מסרנו (וכו') קטן ואינו נמנע:

הלכה יב

(**הלי"ב**) **שלשה** ואינו רשאי לכתוב אא"כ סרגל כתב יריעה שאינה מסורגלת פסולה ואינו (וכ"ה בתוס' גיטין ו' ב' סד"ה אמר בשם מ"ס בזה"ל ובתוס' מנחות ל"ב ב' ד"ה הא ובראש הל' ס"ת הביאו בקצור ונראה שבנוסחא שלנו כאן נשמט מן ואינו רשאי לכתוב אא"כ עד ואינו רשאי לכתוב אא"כ):(נ"א הלכה י"ב י"ג ליתא):

הלכה יג

(**הלי"ג**) **מסור** אשה ממזר או גר או עבד או חרש או שוטה וקטן:

כל המוציא את הרבים י"ח אם כתבו מוציא בו הרבים י"ח:

(**נ"א**) **כל** המוציא את הרבים ידי חובתן אף כתבן מוציא את הרבים ידי חובתן:

הלכה יד

(**הלי"ד**) **הרי** זו תגנז איזו היא פתוחה כל שהתחיל מראש השיטה כמה יהא בסוף השיטה ויתחיל מראש השיטה והיא נקראת פתוחה כדי לכתוב שם של שלש אותיות גמר כל הפרשה בסוף הדף אם שייר שיטה אחת ופרשה סתומה היא מתחיל באמצע השיטה ואם פתוחה היא מתחיל מלמעלה ומניח את השיטה ההיא:

פרק ב

הלכה א

(**הל"א**) **שלא** יהיו מעורבין עירב:

הלכה ב
(**הל"ב**) (ליתא בכ"י ואולי נשמט מן עירב את האותיות כו' אל יקרא בו שבפעם הראשון עד פעם השני):

הלכה ג
(**הל"ג**) **מביאין** בין דפין ב' אותיות משם גדול אבל לא משם קטן ואם היה שם קטן בפ"ע אסור:

הלכה ד
(**הל"ד**) **מניחין** בתורה (וכו') הגודל מניחין (וכו') לספר בתורה ריוח ד' שיטין ובנביא של תרי עשר ג':(נ"א) ובנביאים של שנים עשר ג' שיטין:

הלכה ה
(**הל"ה**) **מניחין** בסוף הספר ובתחלתו כדי להקים ובתורה לא נתנו שיעור אלא עושה עמוד בסוף הספר ואינו צריך לעשות כן אלא בתחלתן (והשאר שבדפוס ליתא):

הלכה ו
(**הל"ו**) **דפים** ואין מוסיפין על שמנה ובקלפים לא נתנו שיעור אלא מוסיף כל מה שהוא רוצה ובלבד שלא יפחות מג' דפין גמר כל הספר ושייר בו דף אחד עושה אותו יריעה קטנה בפני עצמה ואינו נמנע:

הלכה ז
(**הל"ז**) **ג'** ומחזיר (וכו') הראשון:

הלכה ח
(**הל"ח**) **כדי** שהוא רואהו:

הלכה ט
(**הל"ט**) **לא** יעשה ארכו יתר על רחבו ולא רחבו יתר על ארכו אבל ממציעו:

הלכה יא
(**הלי"א**) **אבל** אין כותבין במקום הכתב וספר שנקרע טולה עליו מטלית מבחוץ (והשאר שבדפוס בסוף ההלכה ליתא):

פרק ג

הלכה א
(**הל"א**) **עושה** אדם:

הלכה ד
(הל"ד) **עתיד** להוסיף:

הלכה ה
(הל"ה) **עצמו** א"ר מעשה באי' שהביא לפנינו תורה נביאים מדובקים כאחת והכשרנו:

הלכה ו
(הל"ו) **אבל** בגווילין:(נ"א הל"ה ו' ליתא):

הלכה ז
(הל"ז) **ספר** שנפסק או שנקד ר"פ אל יקרא בו גלפו או שעירב אותיותיו (נ"א אות באות) א"ל בו:

הלכה ט
(**הל"ט**) **בו** אות אחת (וכו') נמחק רובו ומיעוטו קיים מותר (והשאר ליתא):
(**נ"א**) **אסור** לקרות בו נמחק (וכו') אומר ג' בדף א' אל:

הלכה י
(**הל"י**) **אין** פותחין בתורה יותר מדי' דפין אבל קורין אפילו עשרה כאחת ואין נמנעין (והשאר ליתא):
(**נ"א**) **אין** פותחין בתורה יותר מג' (וכו') היריעה והמהדק ס"ת (וכו') מבחוץ כלפי פנים והנותן:

הלכה יא
(**הלי"א**) **ולא** יאחז בקלפים ויתירן אלא יאחז בקלפים ויוציא כתב מבחוץ ולא יוציאנו מתוכו.ויחלצו (וכו') מותר לא יתננו ע"ג הכסא ויתן אציליו עליו ויהא קורא בו כדברי ר"נ:

הלכה יב
(**הלי"ב**) **וקורא** בו כשם (וכו') בספרים (והשאר ליתא):(נ"א) למקום לפי שנוהג בהן בזיון:

הלכה יג
(**הלי"ג**) **ועמד** כאדם שנשכו נחש שנאמר (וכו') שנאמר אש"ת ומקדשי תיראו אני ה' חייב (וכו') אומר אדבר בנאות (וכו') אתה היה רו"ח:

הלכה יד
(**הלי"ד**) **באוכלין** לא ישב (וכו') קטניות ואע"ג ע"גול דבילה מפני שנהגו בו כן (והשאר ליתא):

הלכה טו
(**הלט"ו**) (אם כו' עד אין ליתא) אין מכסין (וכו') מותר ר"י (וכו') מותר אין (וכו') אא"כ אוכלין בב"א (והשאר ליתא):

פרק ד

הלכה ד
(**הל"ד**) **שאותיותיהם** כאותיות:

הלכה ו
(**הל"ו**) **ר'** חנינא (נ"א חנניה) בן אחיו:

הלכה ז
(**הל"ז**) **מן** האחרון במיכה חול אפילו יה בנבות קדש אפילו אל (והשאר עד אלהים נצב שבהל"ט ליתא):

הלכה ט
(**הל"ט**) **אלהים** נצב (וכו') האמר הראשון חול והשני קדש ואל יהי מקום לזעקתי חול ואלהים אמר (וכו') צריך להיות קורא ומפסיק (והשאר ליתא):(נ"א) מלך מלכי המלכים מרומם גדול ונורא עליון:

פרק ה

הלכה א
(**הל"א**) **הכותב** שני (וכו') אם היה האחרון בסוף (וכו') היה האחרון בראש:

הלכה ב
(**הל"ב**) **אע"פ** שנתן בו דלת מחטיבו:

הלכה ג
(**הל"ג**) **ונתכוין** לכתוב יהודה:

הלכה ד
(**הל"ד**) וטעה אות א' יתלנו מלמעלה טעה את השם כולו יתלנו בין השיטין כדברי ר' יהודה ר' יוסי אומר מוחק מה שלפניו וכותב את השם וחוזר ותולה מה שמוחק ר' חנניה בן עקשיא אומר צריך לגנוז את כל היריעה:

הלכה ח
(**הל"ח**) **הטועה** בשיטה שלימה אינו תולה מנגד (בנ"א כל ההלכה ליתא):

הלכה ט
(**הל"ט**) **אין** עושין מגילה והלל לתינוקת (וכו') ואם עתיד להוסיף עליהם מותר:

הלכה י
(**הל"י**) **שבע** פוטיפרע צפנת פענח וחרה (וכו') נחלקים הכל:

הלכה יא
(**הלי"א**) **ישראל** ראובן געתם (בנ"א כל ההלכה ליתא):

הלכה יב
(**הלי"ב**) **הכותב** שם (וכו') ר"י אומר מותר:

הלכה יג
(**הלי"ג**) **גוררן** וגונזן:

הלכה יד
(**הלי"ד**) (ספר כו' עד המחתך ליתא) המחתך בספרים בחדשים (וכו') יגנזו אבל לא יניחם אלא במקום תורפה והן מרקבין מאליהם (והשאר עד סוף המס' ליתא בנ"א):

הלכה טו
(**הלט"ו**) **לומר** דבר מה (וכו') אמור א"ל צופה (וכו') במקום הטינא אלא במקום התורפה והן מתאבדין מאליהן:

הלכה טז
(**הלט"ז**) **יום** ישן אחד לי"ב חדש וחכמים אומרים אחד:

פרק ו

הלכה ג
(**הל"ג**) **וי"ו** שבקומה נקוד ויפול (וכו') לנו ולבנינו כולו נקוד:

הלכה ד
(**הל"ד**) **כתוב** מעון אלהי קדם ובשנים:

פרק ז

הלכה א
(**הל"א**) **וקבלו** חנניה מלכיה:

פרק ט

הלכה ג
(הל"ג) **צ"ל** חית פשוט:

הלכה ד
(הל"ד) **בסוף** השיטה ודי תפשוט (אולי צ"ל ודלת פשוט) מכל האותיות והיא בסוף שיטה:

הלכה יא
(הלי"א) **אחריו** ומצאו בו שמץ פסול:

פרק י

הלכה ד
(הל"ד) **שם** מתחילין במנחה:

הלכה ה
(הל"ה) **מוסף** ואינו י"ט:

הלכה ז
(הל"ז) **לא** בישיבה ולא בעמידה ואין (וכו') ואפילו לאחר קריאת התורה:

פרק יא

הלכה א
(הל"א) **ובלבד** שישהא בין:

פרק יג

הלכה א
(הל"א) **מובהק** מצרפן:

הלכה ח
(הל"ח) **המפורש** ור יוחנן אמר (וכו') חיי העולמים במרומים:

הלכה י
(הל"י) **ומקיים** שכל דבריו (וכו') אלהינו ונאמנים (וכו') תמיד תמלוך (וכו') שהדבר תלוי:

הלכה יג
(הלי"ג) **שלא** יכבה נרו לעולם ועד:

פרק יד

הלכה ג
(הל"ג) **צריך** לברך ולומר:

הלכה ד
(הל"ד) **צריך** לברך ברוך (וכו') לקרוא:

הלכה ז
(הל"ז) **ר"ב** בשם ר' (וכו') רשיעא שחיק גרמי למזגא:

הלכה יא
(הלי"א) **עוז** לאלהינו (וכו') שלשה ובגדלו:

הלכה יב
(הלי"ב) **וכרצון** יראיו וכרצון (וכו') ופליטת ע"י בהמון רחמיו וברוב חסדיו לחן ולחסד ולרחמים לחיים ולשלום והוא ירחם עלינו ועל כל עמו בית ישראל בעבור: (הלי"ג) התורה למעלה ואומר:

הלכה יד
(הלי"ד) **האנשים** והנשים (וכו') ישראל ועוד אומר תורת:(נ"א) ישראל ועוד אמר ברוך שנתן תורה לעמו ישראל בקדושתו תורת (וכו') נפש וגו' כל הפסוקים והמפטיר: (הלט"ו) אור בצבור ואינו (וכו') אבל בראשו:

הלכה יח
(הלי"ח) **לוי** צריך (וכו') משום יזמרך כבוד ולא ידום ושבקון (וכו') עצרת קורין עד חציו ומשלימין:

הלכה יט
(הלי"ט) **שברו** וגו' ותני:

פרק טו

הלכה ו
(הל"ו) **אמר** הדא דתימר עד:

הלכה ז
(הל"ז) **משנה** ובלא תלמוד (את"ז מתחיל הלכה ח'):

הלכה י
(הל"י) **חמר** גמל ספן ספר:

פרק טז

הלכה ו
(הל"ו) **ודגלו** עלי אהבה ודגלו:

הלכה ח
(הל"ח) **ומשלות** שועלים הכל (וכו') דיו אינם (וכו') מרבותי ולא אצלתי מחכמתם כשם שזבוב הזו טובלת:

הלכה ט
(הל"ט) **דברי** חכמה (וכו') ומשלות כובסין ומשלות שועלים הכל:

הלכה יא
(הלי"א) **יעקב** אבינו (וכו') אבינו שנאמר:

הלכה יב
(הלי"ב) **אינו** מן הדין (וכו') שלש עשרה שנה ויום אחד:

פרק יז

הלכה א
(הל"א) **כדרבונות** וגו' (ובדפוס צ"ל כו' והוא כמו וגו') נתנו (וכו') ליכתב מצילין:

הלכה ג
(הל"ג) **מפסיקין** לר"ח ולחנוכה:

הלכה ה
(הל"ה) **דתנינן** (וכו') מתענין בשני (וכו') שלא תפול בהן (וכו') שלא ימותו בניהן (וכו') שרץ נפש חיה בערב שבת:

הלכה ט
(הל"ט) **באחד** בשבת מפטיר בשבת שלפני (וכו') אין קורין ומתחילין בפ':

הלכה י
(הל"י) **ד'** פסוקים והרביעי קורא (וכו') כל הפרשה:

פרק יח

הלכה א
(**הל"א**) **אומרין** מזמור בכל (וכו') עליו הכתוב כאילו בנה מזבח חדש והקריב:

הלכה ב
(**הל"ב**) **ארוממך** ה' כי דליתני:

הלכה ג
(**הל"ג**) **מאסת** את יהודה אם בציון נגעלה נפשך:

הלכה ו
(**הל"ו**) (והן לקבל שכר ליתא):

(הל"ז) והקורא בט' באב אומר:

פרק יט

הלכה ז
(**הל"ז**) **אנא** השם אלהינו יעלה (וכו') וחותמים ברוך:

הלכה ח
(**הל"ח**) **ימים** כך:

הל"ט) **אמן** (ירבו שמחות בישראל ירבו שמחות (נ' דצ"ל בשורות) טובות (וכו') תלמידי חכמים בישראל (וכו') טוב וגו' כולכם ברוכים ועל:

הלכה י
(**הל"י**) **שבטים** ושנים עשר חדשים:

הלכה יא
(**הלי"א**) **וגמר** על הכוס בברכת:(נ"א) וגו' על הכוס ברכת המזון (וכו') בבקר ברכת חתנים על:(נ"א) וגו' על הכוס ברכת המזון (וכו') בבקר ברכת חתנים על:

פרק כ

הלכה א
(**הל"א**) **ולפאר** ליוצרם:

הלכה ו
(הל"ו) **שלש** בא"י אמ"ה אקב"ו להדליק נר של חנוכה ואומר (וכו') חנוכה הנרות הללו קדש הם ואין (וכו') ישועתך ואומר ברוך:

הלכה ח
(הל"ח) **בהודייה** וכניסי פלאות (וכו') כן (וכו') ונסי (וכו') בברכת הארץ:

הלכה ט
(הל"ט) **ומשיבין** מפני הכבוד (וכו') פסח ולילו וח' ימי החג ובגולה:

הלכה יא
(הלי"א) **ביום** הראשון ביום השני:

הלכה יב
(הלי"ב) קודם לחבירו אבל:

פרק כא

הלכה ד
(הל"ד) **אבל** להטריח צבור (וכו') לשקול ככרותיו על (וכו') קודמין לשקלי המן:

הלכה ו
(הל"ו) **רבה** מברך בעמידה:

הלכה ט
(הל"ט) **שבעים** אנשים (וכו') שבעים אנשים מה: